

# Hans Joachim Jung

---

## Niemieckie Muzeum Wolnomularstwa w Bayreuth

---

Ars Regia : czasopismo poświęcone myśli i historii wolnomularstwa 3/2(7),  
152-153

---

1994

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej [bazhum.muzhp.pl](http://bazhum.muzhp.pl), gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Hans-Joachim Jung (Bayreuth)

## NIEMIECKIE MUZEUM WOLNOMULARSTWA W BAYREUTH

Wolnomularstwo, zaliczające się od początków XVIII wieku do jednej z sił kształtujących kulturę europejską, jest – jak żaden inny ruch – obciążone zarzutem unikania jawnej działalności. Chociaż wolnomularze chronią przed publicznym ujawnieniem wyłącznie swe wewnętrzzłozowe zwyczaje, przypisuje się im tajemniczość. Taka reputacja nieustannie narażała wolnomularstwo na ataki i prześladowania.

Dlatego od końca I wojny światowej, a w sposób wzmożony po 1945 roku, masoni niemieccy starają się informować opinię publiczną o pochodzeniu, istocie i celach wolnomularstwa. Tym samym biorą pod uwagę fakt, że w wolnym społeczeństwie każdy obywatel ma prawo do wyczerpującej informacji na temat wszystkich sił ważnych społecznie.

Wolnomularskie *public relations* korzystają dziś ze wszystkich środków służących nowoczesnej jawności życia. W niniejszym opracowaniu chcemy ukazać możliwość przedstawienia działalności wolnomularskiej na podstawie analizy zbiorów muzealnych.

W 1913 roku zamieszkały w Bayreuth neurolog, dr Bernhard Beyer zainicjował rozbudowę założonego w 1902 roku muzeum. Udało mu się zgromadzić bogate zbiory. Starania, aby udokumentować i otoczyć opieką wolnomularski dorobek kulturalny, zostały – po ciosach i grabieżach okresu narodowosocjalistycznej przemocy – podjęte na nowo po zakończeniu II wojny światowej. Zachowane po 1945 roku zbiory były na bieżąco uzupełniane nowymi eksponatami.

Jednak sposób prezentowania zbiorów przestał odpowiadać wymaganiom nowoczesnej dydaktyki muzealnej. Dlatego kierownictwo muzeum starało się zmienić jego dotychczasowy charakter – kolekcji o małym ogólnym znaczeniu informacyjnym.

Z pomocą wybitnych specjalistów muzealników opracowano i zrealizowano koncepcję przekształcenia muzeum, co obecnie umożliwia zwiedzającym stworzenie sobie szerokiego poglądu na pochodzenie i istotę wolnomularstwa. W muzeum mieści się jeden z największych w świecie zbiorów wolnomularskiego dorobku kulturalnego. Znajdują się tu interesujące przykłady tego, jak w przeciągu dwóch i pół wieku znani artyści reprezentujący wszystkie dziedziny sztuki dawali wyraz swym odczuciom przepojonym duchem wolnomularstwa.

Muzeum dysponuje również odznaczeniami i rejestrami członków wszystkich działających w Rzeszy Niemieckiej łóz. Mowa tu o jedynym w świecie zbiorze, wysokiej rangi historycznej i kulturowej, którego znaczenie jest

tym większe, że na terenach Środkowych i Wschodnich Niemiec nastąpiła 45-letnia przerwa w pracy wolnomularskiej. Dopiero obecnie, po zjednoczeniu, praca ta została na nowo podjęta. Muzeum zatem stoi na straży ogólnoniemieckiej tradycji.

Dzięki obfitości eksponatów zwiedzającemu ukazać można w sposób pogładowy wolnomularstwo.

O randze muzeum świadczy między innymi fakt, że od października 1984 roku istnieje między Uniwersytetem w Poznaniu i Niemieckim Muzeum Wolnomularstwa umowa o współpracy, w której obie strony zobowiązały się do stałej wymiany naukowej.

W licznych krajowych i zagranicznych publikacjach, czy to naukowych, czy popularnych, można znaleźć wzmianki, których autorzy dziękują muzeum za okazaną im pomoc. Muzeum odpowiada wszelkim naukowym standardom dotyczącym dokumentacji i konserwacji dóbr kulturalnych w obszarze wyznaczonym przez pojęcie „wolnomularstwo”, a ponadto, umożliwia szerokiej publiczności zapoznanie się z tą dziedziną.

Muzeum znalazło siedzibę w mieście, które przez swą aktywność kulturalną (festiwale Wagnerowskie) przyciąga corocznie licznych gości i turystów ze wszystkich zakątków świata. Publiczność ta, żywo zainteresowana zjawiskami kulturalnymi, daje kierownictwu muzeum znakomitą okazję do zwrócenia uwagi na wolnomularstwo i wyjaśniania jego istoty.

(z niemieckiego przełożyła Maria Cegielska)